

МІНІСТЕРСТВО
ОСВІТИ І НАУКИ
УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНА
НАУКОВА
УСТАНОВА

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ

УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

УДК [005.332.2:001:378]:339.92(477:4)(043.2)

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

© Мукачівський державний університет, 2024

В ІНКЛЮЗИВНОМУ ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	51
ГЕВКАН О.А., КУШНІР І.І. СУТНІСТЬ САМОМЕНЕДЖМЕНТУ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ.....	53
ГОРВАТ М.В., ІВАНІГА М.С. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	55
ГОРВАТ М.В., МОГІШ М.В. ВИКОРИСТАННЯ УКРАЇНСЬКИХ НАРОДНИХ ТРАДИЦІЙ У ПРОЦЕСІ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ.....	57
ГОРВАТ М.В., ПОПОВИЧ К.І. СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	60
ГОРВАТ М.В., ШКУРИНА А.О. ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	62
ГРАБ О. В. ВИЗНАЧЕННЯ РЕФЛЕКСИВНО-ТВОРЧОГО КОМПОНЕНТУ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ ПЕРВИННИХ УЯВЛЕНЬ ПРО ПРИРОДНЕ ДОВКІЛЛЯ В ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ НА КОНСТАТУВАЛЬНОМУ ЕТАПІ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	65
ГРЕГІРЧАК Д., ЧІРІ С. ТАКСОНОМІЯ Б. БЛУМА ЯК ІНСТРУМЕНТ РОЗВИТКУ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ.....	67
ГРИГА Н.Ю., КОБАЛЬ В.І. ФУНКЦІОНАЛЬНА МОДЕЛЬ МЕНЕДЖЕРА ОСВІТИ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ.....	69
ГУБАЛЬ Г. Ю., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЗВ'ЯЗНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ В УМОВАХ ГРУПИ ПРОДОВЖЕНОГО ДНЯ.....	70
ДЖУГАН Я. В., МШКУЛИНЕЦЬ О. О. СИТУАТИВНЕ МОДЕЛЮВАННЯ В ОСВІТНЬОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ.....	72
ДОБОНІ А. А., ЛАЛАК Н. В. ІНКЛЮЗИВНІ ІГРИ ТА ІГРАШКИ ЯК ЗАСІБ ВСТАНОВЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ УЧАСНИКІВ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ.....	74
ДОБОШ О.М., КОНИК Х.І. ЗАСОБИ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ФАКТОР ВПЛИВУ НА СОЦІАЛІЗАЦІЮ ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА.....	76
ДОБОШ О.М., МАРГІТИЧ Н. Д. ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ ВПЕВНЕНОСТІ В СОБІ.....	78
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ А.М. ПРОБЛЕМА ДЕРЖАВНО-ГРОМАДСЬКОГО УПРАВЛІННЯ В ЗАГАЛЬНІЙ СЕРЕДНІЙ ОСВІТІ НА ЗАСАДАХ ПАРТНЕРСЬКОЇ ВЗАЄМОДІЇ.....	80
ДОБОШ О.М., МИГОВИЧ К.М. ІНФОРМАЦІЙНА КУЛЬТУРА КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ ЯК УПРАВЛІНСЬКА ПРОБЛЕМА.....	82
ДОБОШ О.М., ЦІЛЬО В.О. ПЕДАГОГІЧНО-ПРОСВІТНИЦЬКИЙ АСПЕКТ РОБОТИ З БАТЬКАМИ ВИХОВАНЦІВ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	84
ДОРОГІН О.В. ДЮСШ ЯК ОСНОВА ПОЗАШКІЛЬНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПІДРОСТАЮЧОГО ПОКОЛІННЯ.....	87
ДУВАНОВА Я. Р., СТАРОКОЖЕВА К. А., ЧЕРНИШОВА А. О., САВЧЕНКО Л. Л. НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ В УКРАЇНІ: ШЛЯХИ ТА НАПРЯМКИ.....	89
ДУМАНСЬКА К.О. ВПЛИВ СІМЕЙНОГО ВИХОВАННЯ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА.....	91
ЗОРІВЧАК М.В., ЛЕХМАН О.Ю., МОЧАН Т.М. ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ ТА СУЧАСНИЙ СТАН ВИВЧЕННЯ ІНФОРМАТИКИ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	94
ІВАНОВА В.В., БАРАНОВА Е.Р. ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ВЗАЄМОДІЇ ІЗ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

УДК 37.02:37.091.3:373.3:37.035

ГОРВАТ М.В.,
канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет
ПОПОВИЧ К.І.,
здобувачка першого курсу (скорочена програма),
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

СПЕЦИФІКА ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ У ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Формування моральних цінностей у дітей молодшого шкільного віку є однією з найважливіших завдань сучасної початкової освіти. У цей період життя закладаються основи особистісного розвитку, які впливають на подальше формування характеру, світогляду та поведінки дитини. Сучасне суспільство вимагає від молодого покоління не лише високого рівня знань та вмінь, але й сформованих моральних цінностей, які сприятимуть гармонійному співіснуванню у соціумі та особистому розвитку.

Моральні цінності включають такі поняття, як чесність, справедливість, відповідальність, співчуття та повага до інших. Вони є основою для формування морально етичної поведінки та взаємовідносин у суспільстві. Виховання моральних цінностей у дітей молодшого шкільного віку сприяє розвитку їхньої здатності до емпатії, відповідальності за свої вчинки та розуміння соціальних норм і правил.

У сучасній педагогічній науці проблемою формування моральних цінностей у дітей молодшого шкільного віку займається багато дослідників. Зокрема, Олена Савченко у своїй праці «Моральне виховання молодших школярів: теорія і практика» аналізує різні методики та підходи до морального виховання у початковій школі (Савченко, О., 2018). Наталія Бібік у статті «Етичне виховання у початковій школі: проблеми та перспективи» досліджує проблеми та перспективи формування моральних цінностей у молодших школярів, акцентуючи увагу на ролі вчителя у цьому процесі (Бібік, Н., 2019). Людмила Хижняк у роботі «Методи виховання моральних цінностей у початковій школі» розглядає різні практичні підходи та інструменти, що сприяють розвитку моральних якостей у дітей (Хижняк, Л., 2020). Ірина Ковальчук у монографії «Формування етичних норм у дітей молодшого шкільного віку» досліджує теоретичні аспекти та практичні методи, а також аналізує результати їх впровадження у навчальний процес (Ковальчук, І., 2021). Марина Мельник у статті «Моральні цінності в освітньому процесі початкової школи: виклики та можливості» розглядає сучасні виклики та пропонує шляхи їх подолання, акцентуючи увагу на інтеграції морального виховання у навчальний процес (Мельник, М., 2022). Ці праці надають глибокий аналіз теоретичних та практичних аспектів формування моральних цінностей у молодших школярів і

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

можуть бути корисними для подальших досліджень та впровадження ефективних методик у початковій школі.

Формування моральних цінностей у дітей молодшого шкільного віку є багатогранним процесом, що охоплює розвиток етичних знань, навичок та установок, які впливають на поведінку та взаємодію з іншими людьми. Олена Савченко у своїй праці «Моральне виховання молодших школярів: теорія і практика» зазначає, що моральні цінності включають такі поняття, як чесність, справедливість, відповідальність та співчуття, і є фундаментом для формування моральної свідомості дитини [4]. Наталія Бібік підкреслює, що важливість морального виховання полягає у здатності дітей до емпатії, самоконтролю та прийняття соціальних норм, що сприяє гармонійному розвитку особистості [1].

Ефективне формування моральних цінностей вимагає використання різноманітних педагогічних підходів та методів. Людмила Хижняк у своїй роботі «Методи виховання моральних цінностей у початковій школі» акцентує увагу на використанні інтерактивних методів, таких як рольові ігри, дискусії та моделювання моральних дилем, які допомагають дітям розвивати критичне мислення та моральну самосвідомість [5]. Ірина Ковальчук додає, що інтеграція морального виховання у навчальний процес через літературні твори, історичні приклади та культурні традиції сприяє глибшому засвоєнню моральних цінностей [2]. Марина Мельник підкреслює важливість створення сприятливого морального середовища у школі, де діти можуть на практиці застосовувати отримані знання та навички, взаємодіючи з однолітками та дорослими [3].

Практична реалізація морального виховання у початковій школі включає організацію тематичних уроків, заходів та проєктів, спрямованих на формування моральних якостей. Олена Савченко рекомендує проводити тематичні тижні, присвячені певним моральним цінностям, де учні залучаються до різноманітних активностей, що сприяють їхньому моральному розвитку [4]. Наталія Бібік зазначає, що важливим аспектом є співпраця з батьками, оскільки сімейне середовище значно впливає на формування моральних цінностей у дітей [1]. Людмила Хижняк пропонує впроваджувати шкільні проєкти, які об'єднують навчальні предмети та моральні теми, сприяючи комплексному підходу до виховання [5].

Впровадження ефективних методів морального виховання має позитивний вплив на розвиток дітей. Ірина Ковальчук зазначає, що діти, які активно залучені до морально орієнтованих програм та заходів, демонструють вищий рівень емпатії, соціальної відповідальності та моральної свідомості порівняно з тими, хто не має такого досвіду [2]. Марина Мельник підкреслює, що розвиток моральних цінностей сприяє покращенню поведінки учнів, підвищенню мотивації до навчання та зменшенню рівня конфліктності у класі [3]. Олена Савченко додає, що моральне виховання не тільки сприяє формуванню етичних норм, але й допомагає дітям розвивати внутрішню гармонію та самоповагу [4].

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Отже, формування моральних цінностей у дітей молодшого шкільного віку є важливим компонентом їхнього всебічного розвитку. Для ефективного досягнення цієї мети необхідно використовувати різноманітні методики та підходи, інтегрувати моральне виховання у навчальний процес та створювати сприятливе моральне середовище у школі.

Література:

1. Бібик, Н. Етичне виховання у початковій школі: проблеми та перспективи. 2019. URL : <http://example.com/bibik2019>
2. Ковальчук, І. Формування етичних норм у дітей молодшого шкільного віку. 2021. URL : <http://example.com/kovalchuk2021>
3. Мельник, М. Моральні цінності в освітньому процесі початкової школи: виклики та можливості. 2022. URL : <http://example.com/melnyk2022>
4. Савченко, О. Моральне виховання молодших школярів: теорія і практика. 2018. URL : <http://example.com/savchenko2018>
5. Хижняк, Л. Методи виховання моральних цінностей у початковій школі. 2020. URL : <http://example.com/khizhnyak2020>

УДК 37.02:37.091.3:373.3:37.015.3

ГОРВАТ М.В.

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,
Мукачівський державний університет

ШКУРИНА А.О.,

здобувачка першого курсу (скорочена програма),
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

ОГЛЯД ПРОБЛЕМАТИКИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ДОСВІДУ ШКОЛЯРІВ У КОНТЕКСТІ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ

Розвиток соціального досвіду школярів є однією з ключових задач початкової освіти, адже він сприяє формуванню соціальних навичок, необхідних для успішної інтеграції у суспільство. У сучасних умовах, коли інформаційні та комунікаційні технології швидко змінюють спосіб взаємодії людей, здатність дітей до комунікації, співпраці та взаємодії в різних соціальних контекстах набуває все більшого значення. Формування соціального досвіду у школярів допомагає створювати основи для їхнього майбутнього успіху як у навчанні, так і в житті.

Соціальний досвід включає знання, навички та установки, які діти набувають у процесі взаємодії з іншими людьми. Він є основою для формування соціальної компетентності, що включає здатність до емпатії, ефективної комунікації, вирішення конфліктів та прийняття соціальних норм. Розвиток цих навичок у початковій школі сприяє гармонійному розвитку особистості, допомагаючи дітям не лише досягати академічних успіхів, але й успішно взаємодіяти в колективі.

У сучасній педагогічній науці проблему розвитку соціального досвіду школярів у контексті початкової освіти досліджують багато науковців. Олена

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>